TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

27'nci Yasama Dönemi'nde Başkanlığa sunulmuş olan 2/1772, 2400, 2495, 2663, 3410, 3538, 3541 ve 4438 esas numaralı kanun teklifleri yenilenmiştir.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Numan KURTULMUŞ
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	**Dışişleri**
Tarih: **28-10-2026**	Esas No:**2/3979**

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LIĞI
27 Ekim 2026
Numara:

TBMM
GENEL EVRAK
27 Ekim 2026
No: 192825

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI

Sayı : Z-90666677-599-418264
Konu : Milletlerarası andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunması

23 Ekim 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

27'nci Yasama Döneminde Anayasa'nın 90'ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere Başkanlığınıza sunulan ancak sonuçlandırılamayan ekli listede yer alan milletlerarası andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunması hususunda gereğini bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Cumhurbaşkanı

Ek: Liste

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
2 3 Ekim 2026
Numara:

TBMM
GENEL EVRAK
2 3 Ekim 2026
No: 1969783

LİSTE

SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
1	2/1772	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon veya Konsolosluk Mensuplarının Aile Üyelerinin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşma
2	2/2400	Uluslararası Telekomünikasyon Birliği Kuruluş Yasası ve Sözleşmesinde Değişiklik Yapan Guadalajara Tam Yetkili Temsilciler Konferansı Sonuç Belgeleri
3	2/2495	Uluslararası Hilal İslam Komitesi Kuruluş Anlaşması
4	2/2663	Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması
5	2/3410	Avrupa Haberleşme Ofisi (ECO) Kuruluş Sözleşmesi
6	2/3538	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmaları Hakkında Anlaşma
7	2/3541	Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Zambiya Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması
8	2/4438	Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Çad Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî İş Birliği Çerçeve Anlaşması ve Notalar

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi'nde yayımlanan 433677 evrak numaralı "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon veya Konsolosluk Mensuplarının Aile Üyelerinin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşma"nın onaylanmasının uygun bulunduğuna ilişkin kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim 04/04/2019

Mustafa ŞENTOP
Tekirdağ Milletvekili
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler	
Esas Komisyon	Dış İşleri	
Tarih : 29 Nisan 2019		Esas No: 2/1772

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LIĞI
04 Nisan 2019
Numara:

TBMM
GELEN EVRAK
05 Nisan 2019
No: 451183
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE HİNDİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA DİPLOMATİK MİSYON VEYA KONSOLOSLUK MENSUPLARININ AİLE ÜYELERİNİN KAZANÇ GETİRİCİ BİR İŞTE ÇALIŞMALARINA DAİR ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 1 Mayıs 2017 tarihinde Yeni Delhi'de imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon veya Konsolosluk Mensuplarının Aile Üyelerinin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI

Sayı : 68244839-599-32691
Konu : Anlaşma

21 Şubat 2019

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1 Mayıs 2017 tarihinde Yeni Delhi'de imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon veya Konsolosluk Mensuplarının Aile Üyelerinin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşma"yı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Cumhurbaşkanı

Ek:
1- Anlaşma (Türkçe, Hintçe, İngilizce)
2- Genel Gerekçe

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LIĞI
21 Şubat 2019
Numara:

TBMM
GELEN EVRAK
21 Şubat 2019
No: 433677
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Büyükelçiliklerde ve başkonsolosluklarda çalışan diplomat, idari-teknik ve diğer personel ile aile bireyleri (eş-çocuk) bulundukları ülkede 1961 tarihli Diplomatik İlişkiler Hakkında Viyana Sözleşmesi ile 1963 tarihli Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesinde öngörülen ayrıcalık ve bağışıklıklardan yararlanmaktadırlar. Viyana Sözleşmeleri diplomat, idari-teknik ve diğer personelin eş ve çocuklarının ev sahibi ülkede kazanç getirici bir işte çalışmaları halinde, sahip olmaları gereken ayrıcalık ve bağışıklıklardan feragat etmelerini öngörmekte, ayrıca bu sistemde çalışma izni, süresi ve alanı ev sahibi ülkenin takdirinde bulunmaktadır.

Günümüzde birçok ülke, diplomatik misyonlarda görevli memurların eşleri ve bakımıyla yükümlü olunan belirli yaşlardaki çocuklarının ev sahibi ülkede kazanç getirici bir işte çalışmalarına izin verilmesi hususunda ikili düzenleme yapmaktadır. Söz konusu düzenlemelerin amacı, kazanç getirici bir işte çalışmanın ev sahibi ülkenin takdirinden çıkarılarak mütekabiliyet ilkesi çerçevesinde bir düzenlemeye bağlanması, çalışma talebi uygun bulunan aile bireylerinin 1961 ve 1963 tarihli Viyana Sözleşmeleri ile tanınan temel ayrıcalık ve bağışıklıklarının devam ettirilmesi, sınırlamanın sadece çalışılan iş ile bağlantılı olarak getirilmesidir.

Diğer taraftan, ülkemizin diplomatlarının eş ve çocukları için misyon şefinin takdiri gözönünde bulundurulmak suretiyle 12 Şubat 1998 tarihinden itibaren yurt dışında çalışma imkânı sağlanmış bulunmakta ve uygun görülen ülkelerle bu konuda ikili anlaşmalar akdedilmektedir.

Bu itibarla "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon veya Konsolosluk Mensuplarının Aile Üyelerinin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşma" 1 Mayıs 2017 tarihinde Yeni Delhi'de imzalanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE HİNDİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA DİPLOMATİK MİSYON VEYA KONSOLOSLUK MENSUPLARININ AİLE ÜYELERİNİN KAZANÇ GETİRİCİ BİR İŞTE ÇALIŞMALARINA DAİR ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti (bundan böyle müştereken "Taraflar" olarak adlandırılacaktır);

Bir diplomatik misyon ya da konsolosluk mensubunun hane halkının parçasını oluşturan ve kazanç getirici bir işte çalışmayı isteyen aile üyelerinin karşılaştığı güçlükleri kaydederek;

Bu hane halkı üyelerinden bir çoğunun, özellikle de eşlerin, diplomatik misyon ya da konsolosluk mensubunun göreve atandığı devlette çalışmak isteyebileceğinin farkında olarak;

Bu aile üyelerinin, kabul eden Devlette kazanç getirici bir işte çalışmalarını kolaylaştırmayı arzulayarak;

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

Madde 1

Kazanç getirici bir işte çalışma izni

(a) Gönderen Devletin bir diplomatik misyon ya da konsolosluk mensubunun hane halkının parçasını oluşturan aile üyelerinin, karşılıklılık temelinde, kabul eden Devletin kanun hükümlerine uygun olarak, kabul eden Devlette kazanç getirici bir işte çalışmalarına izin verilir.

Taraflar, bu Anlaşma'da atıfta bulunulan kazanç getirici bir işte çalışma iznini, ulusal güvenlik sebeplerinden veya talepte bulunulan işin münhasıran kabul eden Devletin vatandaşlarına mahsus olması halinde, her bir Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak kabul etmeme hakkını saklı tutar.

(b) Kazanç getirici bir işte çalışma izni, her bir durum ile ilgili olarak ayrı ayrı, diplomatik nota teatisi yoluyla Tarafların mutabık kaldığı iş kategorileri için verilebilecektir.

(c) Kabul eden Devlette kazanç getirici bir işte çalışma izni, ilke olarak, diplomatik misyon ya da konsolosluk mensubunun Kabul Eden Devlette görev yaptığı süre zarfında geçerlidir.

(d) İstihdamda/meslekte yapılan değişiklikler, yeni bir izin gerektirir.

Madde 2

Tanımlar

Bu Anlaşma'nın amaçları bakımından:

(a) "Diplomatik misyon ya da konsolosluk mensubu", Gönderen Devletin, kabul eden Devletin vatandaşı olmayan ya da sözkonusu ülkede sürekli olarak ikamet etmeyen ve kabul eden Devlette diplomatik misyon ya da konsolosluk görevlerine atanan hizmet personeli hariç çalışanını ifade eder;

(b) "Aile üyesi" ibaresi:

i. Kabul eden Devletin yasaları uyarınca eşi;

ii. 21 yaşın altındaki evlenmemiş çocukları;

iii. her bir Tarafın tanıdığı bir üniversite veya yüksek öğrenim merkezine kayıtlı 25 yaşın altındaki evlenmemiş çocukları; ve

iv. fiziksel veya zihinsel engelli bekâr çocukları ifade eder.

Madde 3

Usuller

(a) Kazanç getirici bir işte çalışma izni talebi, aile üyesi adına, gönderen Devletin diplomatik misyonu ya da konsolosluğu tarafından kabul eden Devletin Dışişleri/Dış İlişkiler Bakanlığı Protokol Dairesi'ne gönderilir.

(b) İzlenen usul, aile üyesinin mümkün olan en kısa sürede kazanç getirici bir işte çalışmasını sağlayacak şekilde uygulanır ve çalışma izinlerine ve benzer formalitelere ilişkin gerekler de müzahir şekilde yerine getirilir.

(c) Talep, sözkonusu kişinin aile üyesi olduğunu doğrulamalı ve çalışılması öngörülen işin niteliğine ilişkin kısa bir açıklamayı içermelidir.

(d) Gönderen Devletin Büyükelçiliği, kabul eden Devletin Dışişleri/Dış İlişkiler Bakanlığına, aile üyesinin çalıştığı kazanç getirici işin sona erdiğini bildirmeli ve aile üyesinin, herhangi yeni bir işte çalışmaya karar vermesi halinde yeni bir talepte bulunmalıdır.

Madde 4

Medeni ve idari ayrıcalık ve bağışıklıklar

Taraflar, aile üyelerinin, Diplomatik İlişkiler Hakkındaki Viyana Sözleşmesi (1961) veya Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi (1963) veya her iki tarafın mutabık kaldığı herhangi bir uygulanabilir uluslararası belge uyarınca kabul eden Devletin medeni ve idari yargısından bağışık olmaları durumunda, sözkonusu bağışıklık, kazanç getirici iş sürecinde gerçekleştirilen ve kabul eden Devletin medeni ve idari yargısı kapsamına giren herhangi bir eylem ya da ihmal hususunda uygulanmaz.

Madde 5

Cezai Bağışıklık

Kazanç getirici bir işte çalışmasına izin verilen aile üyelerinin, 1961 tarihli Diplomatik İlişkiler Hakkındaki Viyana Sözleşmesi ya da her iki tarafın mutabık kaldığı başka geçerli uluslararası belge uyarınca kabul eden Devletin yargısından bağışık olması durumunda:

(a) Kazanç getiren iş sürecinde gerçekleştirilen herhangi bir eylemle ilgili olarak kabul eden Devletin cezai yargısından bağışıklıkla ilgili hükümlerin uygulanmasına devam edilir. Ancak, ağır suçlar durumunda, gönderen devlet, kabul eden Devletin talebi üzerine, ilgili aile üyesinin kabul eden Devletin cezai yargısından bağışıklığının kaldırılması hususunu gerekli şekilde değerlendirir.

(b) Gönderen Devlet, aile üyesinin bağışıklığının kaldırılması hususunu da cezanın infazı için gerekli şekilde değerlendirir.

(c) Dokunulmazlığın kaldırılmaması ve konunun kabul eden Devlet tarafından ağır bir suç olarak değerlendirilmesi halinde, gönderen Devletten, ilgili aile ferdinin kabul eden Devletten geri çekilmesi talep edilebilir.

Madde 6

Mali, sosyal güvenlik ve döviz kontrol rejimleri

(a) Kabul eden Devlette kazanç getirici işte çalışan aile bireyleri, kabul eden Devlette gerçekleştirdikleri faaliyetlerden dolayı elde ettikleri ve kaynağı o Devlette bulunan gelir ile ilgili olarak kabul eden Devletin vergi mevzuatına göre tüm vergileri ödemelidir.

(b) Bu Anlaşma uyarınca kabul eden Devlette kazanç getirici işte çalışan aile bireyleri kabul eden Devletin sosyal güvenlik mevzuatına tabi olurlar.

Madde 7

Unvan ve derecelerin tanınması

Bu Anlaşma, yurt dışında alınan unvan ve derecelerin resen tanınmasını gerektirmez. Tanıma, ancak kabul eden Devletin sözkonusu hususları düzenleyen ilgili kurallarına uyumlu olarak mümkündür. Sözkonusu izin, kişisel özellik, mesleki veya diğer nitelikler gibi, bireyin kazanç getirici bir işe kabul edilmesi için ispatlamak durumunda olduğu yasal veya diğer hiçbir gereklilikten muafiyet anlamına gelmez.

Madde 8

Uyuşmazlıkların Çözümü

Bu Anlaşma'nın yorumlanması veya uygulanmasından kaynaklanabilecek farklılıklar veya uyuşmazlıkların çözümü ve bu Anlaşma'ya gerekli hallerde yapılacak düzenlemeler karşılıklı istişareyle yürütülür.

Madde 9

Yürürlüğe Giriş

Bu Anlaşma, yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal usullerin tamamlandığını Tarafların birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirimin alındığı tarihten otuz gün sonra yürürlüğe girer. Taraflar, birbirlerine en az altı ay önceden bu Anlaşma'yı feshetme niyetlerine ilişkin yazılı bildirimde bulunarak Anlaşma'yı feshedilebilirler.

Madde 10

Değişiklikler

Bu Anlaşma'da herhangi bir tarihte Tarafların karşılıklı yazılı rızasıyla değişiklik yapılabilir. Yapılan değişiklikler, bu Anlaşma'nın 9. maddesinde tanımlanmış usule uygun şekilde yürürlüğe girer.

YUKARIDAKİ HUSUSLAR MUVACEHESİNDE, kendi Hükümetleri tarafınca gerektiği şekilde yetkilendirilmiş olan aşağıdaki imzacılar, bu Anlaşma'yı imzalamışlardır.

Bu Anlaşma, Yeni Delhi'de, 1 Mayıs 2017 tarihinde, Türkçe, Hintçe ve İngilizce dillerinde, tüm metinler eşit derecede geçerli olmak üzere, ikişer orijinal nüsha halinde imzalanmıştır. Anlaşmazlık hâlinde İngilizce metin esas alınır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına

İsim: Sedat Önal

Unvan: Dışişleri Bakanlığı
Müsteşar Yardımcısı

Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Adına

İsim: Ruchi Ghanashyam

Unvan: Dışişleri Bakanlığı
Batı Müsteşarı

AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF INDIA ON GAINFUL OCCUPATION FOR FAMILY MEMBERS OF THE MEMBERS OF DIPLOMATIC MISSION OR CONSULAR POST

The Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of India (hereinafter collectively referred to as Parties):

Noting the difficulties encountered by members of the family forming part of the household of a member of a diplomatic mission or consular post who wish to engage in a gainful occupation;

Realizing that many members of such households, in particular spouses, may wish to work in the State where the member of a diplomatic mission, consular post is assigned to duty;

Desirous of facilitating the engagement of such family members in a gainful occupation in the receiving State;

Have agreed as follows:

Article 1
Authorization to engage in a gainful occupation

(a) The members of the family forming part of the household of a member of a diplomatic mission or consular post of the sending State shall be authorized, on a reciprocal basis, to engage in a gainful occupation in the receiving State in accordance with the provisions of the law of the receiving State.

Parties reserve the right to deny the authorization to engage in gainful occupation referred to in this Agreement, for reasons of national security or in case the requested employment is reserved exclusively for the nationals of the receiving State, in accordance with national legislation of each Party.

(b) Authorization to engage in a gainful occupation can be issued for the job categories agreed upon by the Parties on case to case basis through the exchange of diplomatic notes.

(c) Any authorization to engage in a gainful occupation in the receiving State shall, in principle, be valid only during the tenure of the member of a diplomatic mission or consular post in the receiving State.

(d) Change in employment/occupation would require fresh authorization.

Article 2
Definitions

For the purposes of this Agreement:

(a) "A member of a diplomatic mission or consular post" means any employee of the sending State who is not a national of or permanently resident in the receiving

State who is assigned to official duty in the receiving State in a diplomatic mission or consular post excluding service staff.

(b) The expression "member of the family" refers to:

i. Spouse in accordance with the laws of the receiving State;

ii. unmarried children under 21 years of age;

iii. Unmarried children under 25 years of age, enrolled in a University or higher education center recognized by each State; and

iv. unmarried children who are physically or mentally disabled.

Article 3
Procedures

(a) A request for authorization to engage in a gainful occupation shall be sent on behalf of the member of the family by the diplomatic mission or consular post of the sending State to the Protocol Division of the Ministry of Foreign/External Affairs of the receiving State.

(b) The procedures followed shall be applied in a manner so as to enable the member of the family to engage in a gainful occupation as soon as possible and any requirements relating to work permits and similar formalities shall be favorably applied.

(c) The request must include information providing that the person in question is a member of the family and brief explanation of the type of employment which is proposed to be undertaken.

(d) The Embassy of the sending State must inform the Ministry of Foreign/External Affairs of the receiving State of the termination of the gainful occupation undertaken by the member of the family and must submit a new request in the event the family member decides to accept any new employment.

Article 4
Civil and administrative privileges and immunities

In the case of members of the family who enjoy immunity from the civil and administrative jurisdiction of the receiving State in accordance with the Vienna Convention on Diplomatic Relations, 1961 or Vienna Convention on Consular Relations, 1963 or under any other applicable international instrument both Parties agrees upon, such immunity shall not apply in respect of any act or omission carried out in the course of the gainful occupation and falling within the civil or administrative jurisdiction of the receiving State.

Article 5
Criminal immunity

In the case of members of the family who enjoy immunity from the criminal jurisdiction of the receiving State in accordance with the Vienna Convention on Diplomatic Relations, 1961 or under any other applicable international instrument *both Parties agree upon*:

(a) The provisions concerning immunity from criminal jurisdiction of the receiving State shall continue to apply in respect of any act carried out in the course of the gainful occupation. However, in the case of serious offences, upon the request of the receiving State, the sending State shall give due consideration to waiving the immunity of the member of the family concerned from the criminal jurisdiction of the receiving State.

(b) The sending State shall also give due consideration to waiving the immunity of the member of the family from the execution of a sentence.

(c) In case the immunity is not waived and receiving State considers that the matter is serious, the sending State may be requested for withdrawal of the concerned member of the family from the receiving State.

Article 6
Fiscal, social security and exchange control regimes

(a) Members of the family who engage in gainful occupation must pay in the receiving State all taxes related to the income which they receive in the performance of their activities, according to the tax legislation of the receiving State, and having its source in that State.

(b) Members of the family who engage in gainful occupation under this Agreement shall be subject to the social security legislation of the receiving State.

Article 7
Recognition of Titles or Degrees

This Agreement shall not imply automatic recognition of titles or degrees obtained abroad. Such recognition can only be granted in conformity with the rules in force which regulate these matters in the receiving State. The authorization shall not imply exemption from any legal or other requirements relating to personal characteristics, professional or other qualifications that the individual concerned must demonstrate in engaging in a gainful occupation.

Article 8
Settlement of disputes

Settlement of any differences or disputes regarding the interpretation or application of this Agreement and modifications thereto, if required, shall be carried out through mutual consultations.

Article 9
Entry into operation

This Agreement shall enter into force, thirty days after the date of receipt of the last written notification by which the Parties notify each other, through diplomatic channels, of the completion of their internal legal procedures required for its entry into

force. Parties may terminate this Agreement by giving at least six months' advance *written* notice to other, informing of its intention to terminate the Agreement.

Article 10
Amendments

This Agreement may be amended by mutual written consent of the Parties at any time. The amendments shall enter into force in accordance with the procedure prescribed under Article 9.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized by their respective Governments, have signed this Agreement.

Done in New Delhi on this 1st day of May 2017 in two originals each in the Turkish, Hindi and English languages, all texts being equally authentic. In case of any divergence, the English text shall prevail.

For the Government of the Republic of Turkey

Name: Sedat Önal
Designation: Deputy Undersecretary, Ministry of Foreign Affairs

For the Government of the Republic of India

Name: Ruchi Ghanashyam
Designation: Secretary (West), Ministry of External Affairs

तुर्की गणराज्य की सरकार तथा भारत गणराज्य की सरकार के बीच राजनयिक मिशन अथवा कौंसुली केंद्र के सदस्यों के परिवार के सदस्यों के लिए लाभप्रद रोजगार संबंधी करार

तुर्की गणराज्य की सरकार तथा भारत गणराज्य की सरकार (जिनका यहाँ इसके आगे सामूहिक तौर पर दोनों पक्षकार के रूप में उल्लेख किया गया है):

लाभप्रद रोजगार करने के इच्छुक राजनयिक मिशन अथवा कौंसुली केंद्र के सदस्य के परिवार के सदस्यों के समक्ष आने वाली कठिनाइयों को ध्यान में रखते हुए;

यह समझते हुए कि परिवार के कई सदस्य, विशेषतः पति/पत्नी उस राष्ट्र में कार्य करने की इच्छा रखते हैं, जहां राजनयिक मिशन अथवा कौंसुली केंद्र के सदस्य तैनात हैं;

प्राप्तकर्ता राष्ट्र में परिवार के ऐसे सदस्य को लाभप्रद रोजगार करने की सुविधा प्रदान करने की इच्छा से;

निम्नवत सहमत हुई हैं:

अनुच्छेद-1
लाभप्रद रोजगार करने का प्राधिकार

(क) प्रेषक राष्ट्र के राजनयिक मिशन अथवा कौंसुली केंद्र के परिवार के सदस्य को परस्पर आधार पर प्राप्तकर्ता राष्ट्र के कानून के प्रावधानों के अनुसार प्राप्तकर्ता राष्ट्र में लाभप्रद रोजगार करने का अधिकार होगा।

प्रत्येक पक्षकार के राष्ट्रीय कानून के अनुसार, पक्षकारों के पास राष्ट्रीय सुरक्षा के कारणों से अथवा यदि प्रार्थित रोजगार केवल प्राप्तकर्त्ता राष्ट्र के नागरिकों के लिए अनन्य रूप से आरक्षित रखा गया है तो इस करार में उल्लिखित लाभप्रद रोजगार करने का प्राधिकार जारी करने से इन्कार करने का अधिकार सुरक्षित है।

(ख) लाभप्रद रोजगार करने का प्राधिकार दोनों पक्षकारों द्वारा सम्मत रोजगार श्रेणियों के लिए मामला-दर-मामला आधार पर राजनयिक नोटों के आदान-प्रदान के माध्यम से जारी किया जा सकता है।

(ग) प्राप्तकर्ता राष्ट्र में किसी लाभप्रद रोजगार से जुड़ने का अधिकार सैद्धांतिक रूप से, केवल उस प्राप्तकर्ता राष्ट्र में स्थित किसी राजनयिक मिशन या कौंसुली केंद्र में तैनात उस सदस्य के कार्यकाल के दौरान ही वैध होगा।

(घ) रोजगार/व्यवसाय में परिवर्तन होने पर नए प्राधिकार की आवश्यकता होगी।

अनुच्छेद-2

परिभाषा

इस करार के प्रयोजनार्थ:

(क) "राजनयिक मिशन अथवा कौंसुली केंद्र के सदस्य" का अभिप्राय प्रेषक राष्ट्र के किसी भी कर्मचारी से है जो प्राप्तकर्ता राष्ट्र का नागरिक अथवा स्थाई निवासी नहीं है और जो प्राप्तकर्ता राष्ट्र में किसी राजनयिक मिशन अथवा कौंसुली केंद्र में सरकारी ड्यूटी कर रहा है। इसमें सर्विस स्टाफ शामिल नहीं है।

(ख) "परिवार के सदस्य" से अभिप्राय है:

i. प्राप्तकर्ता राष्ट्र के कानूनों के अनुसार राजनयिक का पति/पत्नी;

ii. 21 वर्ष से कम आयु के अविवाहित बच्चे;

iii. 25 वर्ष से कम आयु के अविवाहित बच्चे जो प्रत्येक राष्ट्र द्वारा मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालय अथवा उच्च शिक्षा केंद्र में दाखिल है; और

iv. शारीरिक अथवा मानसिक तौर पर विकलांग अविवाहित बच्चे।

अनुच्छेद-3

प्रक्रिया

(क) लाभप्रद व्यवसाय करने के प्राधिकार के लिए अनुरोध प्रेषक राष्ट्र के राजनयिक मिशन अथवा कौंसुली केंद्र के परिवार के सदस्य की ओर से प्राप्तकर्ता राष्ट्र के विदेश मंत्रालय के प्रोटोकॉल प्रभाग को भेजा जाएगा।

(ख) अपनाई जाने वाली प्रक्रिया इस तरीके से लागू की जाएगी कि परिवार का सदस्य जल्द से जल्द लाभप्रद रोजगार प्राप्त कर सके और कार्य परमिट तथा इस प्रकार की औपचारिकताओं से संबंधित अपेक्षाएं अनुकूल तरीके से लागू की जाएंगी।

(ग) अनुरोध में यह सूचना शामिल होनी चाहिए कि संबंधित व्यक्ति परिवार का सदस्य है और किए जाने वाले रोजगार की किस्म का संक्षिप्त विवरण दिया जाना चाहिए।

(घ) प्रेषक राष्ट्र के दूतावास को प्राप्तकर्त्ता राष्ट्र के विदेश मंत्रालय को परिवार के सदस्य द्वारा किए जाने वाले लाभप्रद रोजगार की समाप्ति की सूचना देनी होगी और यदि परिवार का सदस्य कोई नया रोजगार स्वीकार करने का निर्णय लेता है तो नए सिरे से अनुरोध करना होगा।

अनुच्छेद-4

नागरिक तथा प्रशासनिक विशेषाधिकार एवं उन्मुक्तियां

परिवार के ऐसे सदस्यों के मामले में जो राजनयिक संबंधों से संबंधित वियना अभिसमय 1961 अथवा कौंसुली संबंधों पर वियना अभिसयम 1963 के अनुसार अथवा दोनों पक्षकारों द्वारा सम्मत किसी भी अन्य लागू अंतर्राष्ट्रीय विलेख के अंतर्गत प्राप्तकर्ता राष्ट्र के सिविल और प्रशासनिक क्षेत्राधिकार से उन्मुक्ति प्राप्त हैं तो ऐसी छूट लाभप्रद रोजगार संबंधी किसी कार्रवाई अथवा चूक के मामले में और प्राप्तकर्ता राष्ट्र के सिविल अथवा प्रशासनिक क्षेत्राधिकार के दायरे में आने के कारण लागू नहीं होगी।

अनुच्छेद-5

आपराधिक उन्मुक्ति

प्राप्तकर्ता राष्ट्र में परिवार के ऐसे सदस्यों के मामले में जो राजनयिक संबंधों पर वियना अभिसमय 1961 अथवा किसी अन्य लागू अंतर्राष्ट्रीय विलेख जिसपर दोनों पक्षकार सहमत हों, के अनुसार आपराधिक मामलों में क्षेत्राधिकार से उन्मुक्ति प्राप्त हों तो:

(क) प्राप्तकर्ता राष्ट्र में लागू आपराधिक क्षेत्राधिकार से उन्मुक्ति संबंधी प्रावधान लाभप्रद रोजगार के दौरान किए जाने वाले किसी भी कृत्य पर लागू होते रहेंगे। हालांकि, किसी गंभीर अपराध के मामले में, प्राप्तकर्ता राष्ट्र के अनुरोध पर प्रेषक राष्ट्र संबंधित परिवार के सदस्य की प्राप्तकर्ता राष्ट्र में आपराधिक क्षेत्राधिकार से संबंधित उन्मुक्ति को हटाने पर गंभीरता से विचार करेगा।

(ख) प्रेषक राष्ट्र परिवार के सदस्य को सजा के निष्पादन से प्राप्त उन्मुक्ति के परित्याग किए जाने पर भी विचार करेगा।

(ग) यदि उन्मुक्ति समाप्त नहीं की जाती और प्राप्तकर्त्ता राष्ट्र यह विचार करता है कि यह मामला गंभीर है तो प्राप्तकर्त्ता राष्ट्र से परिवार के संबंधित सदस्य की वापसी के लिए प्रेषक राष्ट्र को अनुरोध किया जा सकता है।

अनुच्छेद-6

राजकोषीय, सामाजिक सुरक्षा तथा विनिमय नियंत्रण व्यवस्थाएं

(1) लाभप्रद रोजगार में लगे परिवार के सदस्यों को प्राप्तकर्त्ता राष्ट्र के कर कानूनों के अनुसार अपने कार्य-कलापों के निष्पादन से प्राप्त होने वाली आय, जिसका स्रोत उस देश में हो, से संबंधित सभी करों का भुगतान प्राप्तकर्त्ता राष्ट्र में करना होगा।

(2) इस करार के अंतर्गत लाभप्रद रोजगार में लगे परिवार के सदस्य प्राप्तकर्त्ता राष्ट्र के सामाजिक सुरक्षा कानून के अध्यधीन होंगे।

अनुच्छेद-7
पदवियों अथवा डिग्रियों की मान्यता

इस करार का अर्थ यह नहीं होगा कि विदेशों में हासिल की गई पदवियों अथवा डिग्रियों को स्वतः मान्यता मिल जाएगी। ऐसी मान्यता प्रचलित नियमों के अनुरूप ही प्रदान की जा सकती है जो प्राप्तकर्त्ता राष्ट्र में ऐसे मामलों को नियंत्रित करते हैं। प्राधिकार का अर्थ यह नहीं होगा कि व्यक्तिगत विशेषताओं, व्यावसायिक अथवा अन्य अर्हताओं, जिन्हें संबंधित व्यक्ति अपने लाभप्रद रोजगार में लगे होने के दौरान प्रदर्शित करता है, से संबंधित किसी कानूनी अथवा अन्य अपेक्षाओं से छूट होगी।

अनुच्छेद-8
विवादों का निपटान

इस करार और इसमें संशोधनों की व्याख्या अथवा अनुप्रयोग से संबंधित किसी भी मतभेद अथवा विवाद का निपटारा, यदि अपेक्षित हो तो परस्पर परामर्श करके किया जाएगा।

अनुच्छेद-9
लागू किया जाना

यह करार अंतिम लिखित सूचना की प्राप्ति की तारीख के 30 दिन बाद लागू होगा। इस अधिसूचना द्वारा दोनों पक्षकार राजनयिक माध्यमों के जरिए इस करार को लागू करने के लिए अपेक्षित अपनी आंतरिक विधिक कार्य प्रक्रियाओं को पूरा कर लिए जाने के बारे में एक दूसरे को अधिसूचित करेंगे। कोई भी पक्ष दूसरे पक्ष को छः (6) महीने की अग्रिम तौर पर लिखित सूचना देकर किसी भी समय इसे समाप्त कर सकती है।

अनुच्छेद-10
संशोधन

इस करार में दोनों पक्षकारों की परस्पर लिखित सहमति से किसी भी समय संशोधन किया जा सकता है। ये संशोधन अनुच्छेद 9 में निर्धारित कार्य-प्रक्रिया के अनुसार लागू होंगे।

इसके साक्ष्य में दोनों अधोहस्ताक्षारियों ने अपनी-अपनी सरकारों से विधिवत प्राधिकृत होकर इस करार पर हस्ताक्षर किए हैं।

नई दिल्ली में वर्ष दो हजार सत्रह के मई माह के प्रथम वें दिन तुर्की, हिंदी तथा अंग्रेजी भाषाओं में प्रत्येक की दो मूल प्रतियों में संपन्न, सभी पाठ समान रूप से प्रामाणिक हैं। इस करार के निर्वचन में किसी प्रकार की भिन्नता की स्थिति में अंग्रेजी पाठ मान्य होगा।

तुर्की गणराज्य की सरकार
की ओर से

नामः सेदात योनाल
पदनामः डिप्टी अंडर सेक्रेटरी

भारत गणराज्य की सरकार
की ओर से

नामः रुचि घनश्याम
पदनामः सचिव (पश्चिम)